

สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
CONDITIONS AND PROBLEMS OF THE APPLICATION OF INTERNAL EDUCATIONAL
QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE SAKON NAKHON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

13

พัฒนานันท์อร ยนด์ชัย*
รองศาสตราจารย์ ดร.สไนน์ต บุญใบ**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไฟโนล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนและเขตอำเภอ ก ลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครุวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 312 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 62 จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 156 คน และครุวิชาการ จำนวน 156 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ค่าที่ (t-test ชนิด Independent Samples) การทดสอบค่าอิฟ (F-test ชนิด One-Way ANOVA) และสถิติค่าเชฟเฟ่ (Scheffe)

ผลการวิจัยบว่า

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมีปัญหอยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการจำแนกตามตำแหน่ง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณบดีมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการที่อยู่ในเขตอำเภอที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาริจักรัตน์ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเฉพาะรายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้เขียนชี้ให้ความเห็นด้วยทุกรายด้านคือ ด้านการเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ด้านการดำเนินการ ได้แก่ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและด้านการรายงาน ได้แก่ การประเมินตนเอง

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate conditions and problems of the application of internal educational quality assurance in schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, 2) to compare opinions of the school administrators and academic teachers classified by positions attained, position experiences, school sizes and district areas. The samples consisted of 156 administrators and 156 academic teachers -a total of 312 participants. The instrument of research was a questionnaire to survey the opinions about conditions and problems of the application of internal educational quality assurance of schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. All questionnaires were returned 100% and all data were analyzed by percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test (Independent Samples), F-test (One-Way ANOVA) and Scheffe's Method.

The findings of this study were as follows :

1. The conditions of the application of internal educational quality assurance of the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level. The problems were at the low level.

2. The perceptions of the school administrators and academic teachers classified by positions attained toward the states of the application of the internal educational quality assurance in the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 were significantly different at the .05 level. However, the problems found showed no significant differences.

3. There was a significant differences in the opinions of the school administrators and academic teachers classified by experiences in positions attained toward the conditions and problems on the application of internal educational quality assurance in the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 were at .01 level of significant. However, problems found no significant differences.

4. The perceptions of the school administrators and academic teachers classified by school sizes toward the states and problems on the application of internal educational quality assurance were at the .01 level of significance.

5. There was a significant difference in the opinions of the school administrators and academic teachers classified by district areas toward the application of internal educational quality assurance in the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 at the .01 level.

6. The researcher proposed some guidelines to develop the application of internal educational quality assurance accompanied by the experts' opinions in all aspects including : On preparing-preparing of personnel application planning, planning action and checking and evaluation; On report- report on self-assessment.

ภูมิหลัง

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติและการพัฒนารัฐบาลที่มีคุณภาพ เนื่องจากโลกในยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ ปรับตัวและเตรียมพร้อมที่จะแข่งขันกับความท้าทายจากปัญหาโลกจุบัน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องเป็นจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมุ่งยื่นให้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเรียนและพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักพึงตนเองได้และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (ปราณี วิจิตกิตติ. 2551 : 63) ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ในมาตรา 49 (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 15-23) ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอ跟กันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาพฯ ยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทั้งหมดที่เกี่ยวกับบุคคล อื่นการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ นอกจากนี้ตามมาตรา 80 ยังได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวโน้มโดยด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครุและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าในการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียน มีจิตสำนึกรักความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวโน้มโลก ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 3) ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินการศึกษาแห่งชาติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกรักชาติ ความภักดี ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : คำนำ) 2545 : 3)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับสาระสำคัญของเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) คือการมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : คำนำ)

การศึกษาจึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มความสามารถ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา และส่วงหาเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีจิริยธรรม คุณธรรม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเป็นไปอย่างปกติสุขแนวทางจัดการศึกษา ต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ในกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความอนันดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกหัดจะกระบวนการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไข จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการฝรั้งอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกๆ วิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยายศาสพะแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมความสะดวกให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมถึงสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กล่าวว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 14)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับซึ่งผู้จบการศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แต่ละแห่ง มีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษา ต้องคำนึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใด หรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตร เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ และเต็มศักยภาพของบุคคล โดยมีสถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง จำนวน 33,158 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชนหรือสมศ.) จำนวน 27,447 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.78 ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. จำนวน 5,711 แห่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). 2553 : 20) ซึ่งสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองแต่ได้รับข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนา

และดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบครบวงจรและต่อเนื่อง โดยนำผลการประเมินภายนอกและภายในมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จึงได้ดำเนินการส่งเสริมการประกันคุณภาพให้กับโรงเรียนในสังกัดให้สูงขึ้น สาเหตุสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้บริหารบางโรงเรียนยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน ครุ บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และมาตรฐานการศึกษา หรืออาจเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะครุผู้สอนและรับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านนาสินวล จึงมีความสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ว่ามีสภาพการดำเนินการและมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอยู่ในระดับใด เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และเขตอำเภอ มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และมีปัญหาแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่หน่วยงานต้นสังกัด ในการวางแผนทางแนวทางสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน และสามารถสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายโดยทั่วไป เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการจำแนกตามตำแหน่ง ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการจำแนกตามประสบการณ์

ในตำแหน่ง ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

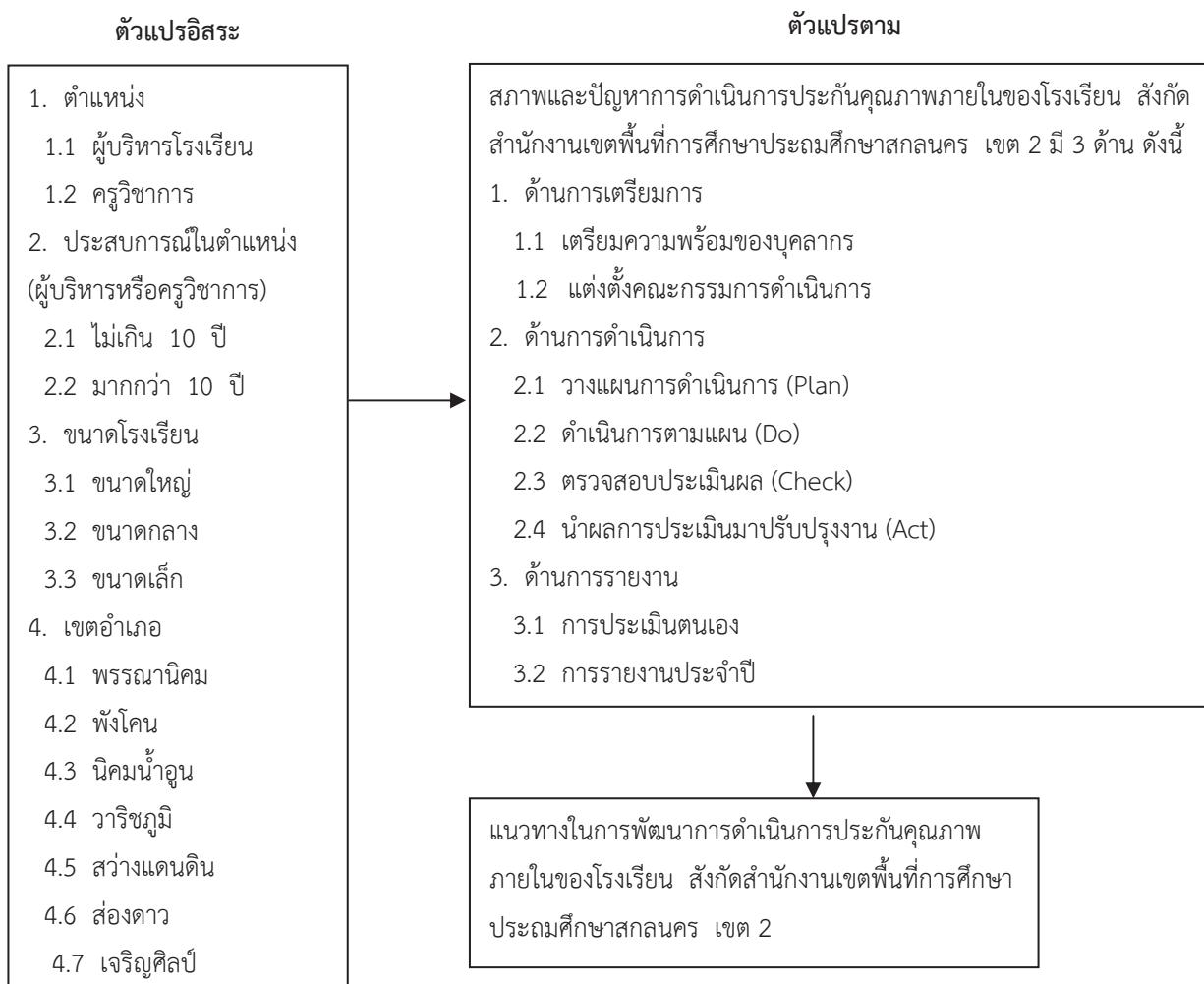
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการจำแนกตามขนาดโรงเรียน ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการจำแนกตามเขตอำเภอ ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

6. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน บุคลากรทุกคนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้เห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกรอบแนวคิดและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ทุกโรงเรียนเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ตอนที่ 2 การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2554 รวมจำนวน 255 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 62 (บุญชุม ศรีสะอาด. 2545) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 312 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 156 คน และครุวิชาการ 156 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน เขตอำเภอ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ เกณฑ์การแปลความหมายค่า

(บุญชุม ศรีสะอาด. 2545 : 102-103) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแบบสอบถามและจัดส่งคืนผู้วิจัยตามเวลาที่กำหนด

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล กรณีได้แบบสอบถามกลับคืนไม่ครบ ผู้วิจัยออกติดตามจนครบถ้วน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สัตติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย

(Simple Correlation) ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Sample Item Total Correlation)

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สมประสิทธิ์แอลfa (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach)

3. สัตติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ใช้สัตติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 ทำการทดสอบโดยการวิเคราะห์ค่าที (t-test ชนิด Independent Samples)

3.3 สมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ใช้สัตติการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ชนิด One-Way ANOVA กรณีที่มีความแตกต่าง จะใช้สัตติค่าเชฟเฟ่ (Scheffe) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครุวิชาการ พบร่วมกันว่าข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน 156 คน และครุวิชาการ 156 คน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งไม่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.74 และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.26 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 11.54 โรงเรียนขนาดกลางร้อยละ 41.03 และโรงเรียนขนาดเล็ก 47.43 จำแนกตามอำเภอตั้งนี้ อำเภอพระน้ำนิคมร้อยละ 21.25 อำเภอพังโคนร้อยละ 11.54 อำเภอวาริชภูมิร้อยละ 10.26 อำเภอโนนหน้าอุ่นร้อยละ 3.84 อำเภอสว่างแดนดินร้อยละ 34.62 อำเภอส่องดาวร้อยละ 8.33 และอำเภอเจริญศิลป์ร้อยละ 10.25

2. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศกลนคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณาอย่างดีที่สุดว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยสภาพเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการรายงาน ประกอบด้วย การรายงานประจำปี และการประเมินตนเอง ด้านการเตรียมการประกอบด้วย เตรียมความพร้อมของบุคลากรและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และด้านการดำเนินการ ประกอบด้วยนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผล ตามลำดับ ส่วนปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาอย่างดีที่สุดว่าโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยค่าเฉลี่ยปัญหาเรียงจากน้อยไปมากคือ ด้านการเตรียมการ ด้านการรายงานและด้านการดำเนินการ ตามลำดับ ยกเว้นปัญหาด้านการดำเนินการ ตรวจสอบประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครุวิชาการมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศกลนคร เขต 2 พบร่วมกันว่า สภาพโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาอย่างดีที่สุดว่า ด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการรายงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยสภาพด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าครุวิชาการ แต่ด้านการรายงานมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าครุวิชาการ ส่วนปัญหาโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาอย่างดีที่สุดว่า ด้านการดำเนินการและด้านการรายงาน มีความแตกต่างกันอย่างมี

7. แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่ามีรายด้านสมควรได้รับการพัฒนาดังนี้ด้านการเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ด้านการดำเนินการ ได้แก่ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและด้านการรายงาน ได้แก่ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีการดำเนินการตามระบบวงจร คือ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เพื่อให้การดำเนินการแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดคุณภาพและได้มาตรฐาน พร้อมรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

1.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ไปประกอบการสร้างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเพื่อยกระดับประสิทธิภาพให้สูงยิ่งขึ้น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ควรนำผลการวิจัยในรายด้านที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระหว่างผู้บริหารและครุวิชาการ มีความแตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ถึงกระบวนการจัดการของผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการฯ ให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปรับปรุงได้

จากการวิจัย สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการและด้านการรายงาน ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางเพื่อสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรนำไปใช้ในการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนจัดประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษา

2. โรงเรียนควรร่วมออกสาร คู่มือเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน จากแหล่งต่างๆ เพื่อเป็นศูนย์ความรู้แก่บุคลากร

3. โรงเรียนควรมีการกำหนดกรอบและวางแผนการประเมินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

4. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. โรงเรียนมีการกำหนดงบประมาณที่ใช้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพให้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

6. โรงเรียนควรมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีทุกขั้นตอน

7. โรงเรียนควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ควรมีการจัดหา/จัดทำเครื่องมือในการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

9. บุคลากรครุภารมีการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

10. ครุภัสดุสอนควรนำข้อมูลสารสนเทศรายงานการประเมินตนเองในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียน

การสอน

11. ผู้ปกครองและผู้เรียนควรได้รับทราบข้อมูลสารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยเพิ่มตัวแปรอื่น เช่น วุฒิการศึกษาของครุศาสตร์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรสร้างเครื่องมือการวิจัยอื่นๆ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทุกสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา เพื่อยืนยันสภาพและปัญหาได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในได้อย่างแท้จริงและเกิดผลลัพธ์เป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553.

แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.

บุญชุม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสารน, 2545.

ปราณี รุตติกิตติ, ณรัณ ศรีวิหิว และ นนทพร โสภณ. “การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสังขละ เขต 3,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังขละนครินทร์วิทยาเขตปัตตานี. 19(1) : 63 ; มิถุนายน 2551.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 3-4. 19 สิงหาคม 2542.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15-23. 24 สิงหาคม 2550.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายในของสถาบัน (พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ : แมทซ์พอยท์, 2553.